

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
AVRUPA ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
AVRUPA'DA SİYASAL İLETİŞİM ANA BİLİM DALI

MEDYANIN ELE GEÇİRİLMESİ: İTALYA

GİZEM TAŞ

PROF. DR. İMRE ERSOY

İSTANBUL
2025

ÖZET

İtalya'da medya üzerindeki kontrol ve baskılar, ülkenin demokrasisini ve basının tarafsızlığını önemli ölçüde tehlikeye atmaktadır. Özellikle Silvio Berlusconi'nin Mediaset aracılığıyla kurmuş olduğu medya ağı, medya sahipliğinin yoğunlaşmasına sebebiyet vererek 'medyanın ele geçirilmesine' olanak sağlamıştır. Medyanın ele geçirilmesinin bir sonucu olarak çıkar çatışmaları gündeme gelmeye başlamış ve medyanın bağımsızlığı önemli ölçüde zayıflamıştır. Günümüzde ise Giorgia Meloni hükümeti tarafından ülkenin kamu kanalı RAI'ye uygulanan siyasi baskılar ve atamalar da medyanın tarafsızlığını tehdit eden bir diğer endişe kaynağıdır. İtalya'nın medya özgürlüğü konusundaki kötü durumu, ülkenin demokrasi ve ifade özgürlüğü kriterlerini hayata geçirmekte yetersiz kaldığını göstermektedir. Basına yönelik doğrudan veya dolaylı müdahaleler, hiçbir demokratik değerlerle bağdaşmamaktadır. İşleyen bir demokrasinin temel taşları, denetleyici ve düzenleyici mekanizmaların anayasayla açıkça tanımlanması ve bu mekanizmaların bağımsızlığının yine anayasa ile güvence altına alınmasıdır. Demokratik bir toplumda erkler ayrılığı ilkesinin tam anlamıyla uygulanması, medyanın bağımsız yapısını korumak ve sürdürmek için hayati öneme sahiptir. Yasama, yürütme, yargı ve dördüncü kuvvet olarak medyanın birbirinden bağımsız şekilde faaliyet göstermesi, antidemokratik müdahalelerin önüne geçecektir. Hiç şüphe yok ki medya özgürlüğünün ve bağımsızlığının sağlanması, sadece bir ülkenin demokratik yapısını güçlendirmekle kalmayacak, aynı zamanda halkın doğru ve tarafsız bilgiye erişimini de garanti altına alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Medya, Medyanın Ele Geçirilmesi, Medya Sahipliği, İtalyan Medyası, Demokrasi, Basın Özgürlüğü.

ABSTRACT

Control and pressure on the media in Italy significantly jeopardise the country's democracy and the impartiality of the press. In particular, the media network established by Silvio Berlusconi through Mediaset has led to the concentration of media ownership and enabled 'media capture'. As a result of the media capture, conflicts of interest have started to arise and the independence of the media has been significantly weakened. Today, political pressures and appointments by the Giorgia Meloni government on the country's public broadcaster RAI are another source of concern threatening media impartiality. Italy's poor media freedom situation demonstrates the country's inability to fulfil the criteria for democracy and freedom of expression. Direct or indirect interference in the press is incompatible with any democratic values. The cornerstones of a functioning democracy are the constitutional definition of supervisory and regulatory mechanisms and the constitutional guarantee of their independence. The full implementation of the principle of separation of powers in a democratic society is of vital importance to preserve and maintain the independence of the media. The independent functioning of the legislature, executive,

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Marmara Üniversitesi, Avrupa Araştırmaları Enstitüsü, Avrupada Siyasal İletişim ABD. İletişim: tasg1790@gmail.com

judiciary and the media as the fourth power will prevent antidemocratic interventions. There is no doubt that ensuring media freedom and independence will not only strengthen the democratic structure of a country, but also guarantee the public's access to accurate and impartial information.

Keywords: Media, Media Capture, Media Ownership, Italian Media Landscape, Democracy, Press Freedom.

GİRİŞ

İtalya'da medya özgürlüğü, demokrasi ve tarafsız basın ilkeleri açısından oldukça şiddetli eleştirilere maruz kalmaktadır. Özellikle medya sahipliğinin yoğunlaşması ve siyasi iktidar ile medya arasındaki giderek artan yakın ve hukuki ilkeler ile örtüşmeyen ilişkiler, basının bağımsızlığını ve tarafsızlığını tehdit eden başlıca unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Silvio Berlusconi'nin medya patronu olduğu Mediaset'in yanı sıra ve siyasi liderliğini de bir arada yürütmesi, çıkar çatışmalarını belirgin hale getirmiş medyanın bağımsızlığına da gölge düşürmüştür. Günümüzde ise Giorgia Meloni hükümetinin RAI üzerindeki siyasi baskı ve yönlendirmeleri bu sorunları daha da belirgin hale getirmektedir. Bu çalışma, İtalyan medyasında ele geçirilmenin olup olmadığı sorusuna yanıt aramaktadır. Bu bağlamda ilgili konu ile ilgili detaylı bir literatür taraması yapılmıştır. Bu makalede, öncelikle İtalyan medyasının geçmişten günümüze nasıl evrildiği anlatılmış, sonrasında günümüz İtalyasının medya yapısı; kurumlar, organizasyonlar, meslek odaları ve hukuki düzenlemeler özelinde incelenmiştir. Ardından İtalyan medyasında sahiplik ve ele geçirilme sorunları somut örnekler ve bulgular üzerinden aktarılmıştır. Nihai olarak ise, bu hususta Türk ve İtalyan medyasının benzerlikleri/farklılıkları açıklanmıştır.

1. İtalya

İtalya, resmi adıyla İtalyan Cumhuriyeti Akdeniz'e kıyısı bulunan, Avrupa Birliği (AB)'nin kurucu ülkelerinden biridir. İtalya; moda, otomotiv ve işlenmiş gıda sanayi gibi alanlarda dünyada oldukça önemli bir konumdadır. Ülke aynı zamanda Hristiyanlığın Katolik mezhebi için merkez sayılan Vatikan'a ev sahipliği yapmaktadır. Bununla birlikte zengin gastronomi ve kültürel bir mirasa sahip olan İtalya, dünyanın birçok yerinden gelen turistler için bir cazibe merkezidir. İtalya'nın GSYİH (gayri safi yurt içi hasıla)'sı, IMF (International Monetary Fund)'nin 2024 raporuna göre 2.376.510 USD ile dünyanın en büyük sekizinci ekonomisi konumundadır (Uluslararası Para Fonu, 2024).

İtalya, parlamenter bir temsilî demokrasi ile yönetilen bir ülkedir. Yönetim sistemi, 1946 yılında yapılan bir referandum sonucunda monarşiden cumhuriyete geçmiştir. Bu karar, İtalya'nın yönetim yapısını kökten değiştirmiş ve ülkeyi anayasal bir cumhuriyet haline getirmiştir. İtalya Anayasası² 1948 yılında yürürlüğe girmiş ve ülkenin yasama, yürütme ve yargı işleyişi hakkında düzenlemeler ilk olarak bu anayasa ile belirlenmiştir. (İtalyan Anayasası, 1948)

² Detaylı bilgi için bkz: Pirincipi Fondamentali, <https://www.governo.it/it/costituzione-italiana/principi-fondamentali/2839> (02.01.2025)

İtalya’da yürütme yetkisi, Cumhurbaşkanı ve Bakanlar Kurulu olmak üzere iki esas makama dayanmaktadır. Cumhurbaşkanı, parlamentonun iki kanadı tarafından oylama yöntemi ile seçilir ve önemli sembolik ve fiili yetkilere sahiptir, ancak yetkileri ve sorumlulukları başbakana göre daha kısıtlıdır. Hükümetin başı ise Başbakan olarak da bilinen Bakanlar Kurulu’nun Başkanıdır. Başbakan, Cumhurbaşkanı tarafından atanır ve parlamentonun güven oyuna tabi olarak görevine başlayabilir (Newell, 2010, s.59). İtalya’nın yasama organı, iki meclisli bir sistem üzerine inşa edilmektedir: Temsilciler Meclisi (Camera dei Deputati) ve Senato (Senato della Repubblica). Her iki meclis de aynı yetkilere ve statüye sahiptir ve yasama süreci için eşit derecede önem arz ederler. Temsilciler Meclisi, genel oyla seçilen 630 milletvekilinden oluşurken, Senato 200 seçilmiş üyeden oluşmaktadır

İtalya’da yargı bağımsız mahkemeler tarafından gerçekleştirilmektedir. En yetkili mahkeme, anaysada da belirtildiği üzere Anayasa Mahkemesidir. Anayasa Mahkemesi, anayasa ile uyumsuzluk gösteren yasaları inceleme ve yargılama yetkisine sahiptir. Yargı sistemi, hukuk kurallarının uygulanmasından sorumlu mahkemelerden oluşmaktadır. Mahkemeler için esas ilke hukukun üstünlüğüdür (Newell, 2010, s.286). İtalyada yerel yönetimler ise, yönetsel açıdan 20 bölgeye (regioni) ayrılmıştır. Bu bölgelerden beşi özel yetki ile yönetilmekte olup daha geniş bir otonomiye sahiptir. Yerel yönetim organları, ülkenin çeşitli bölgelerinde ekonomik, sosyal ve kültürel çeşitliliğin korunmasını sağlamak ve mevcut düzenin sürdürülmesi için çalışmaktadır.(Ferrara ve Gualmini, 2004, s.64).

2. İtalyan Medyasının Tarihsel Gelişimi

Medya yüzyıllar boyunca insanlık için önemli bir iletişim kaynağı olmuştur. Gerek haberleşme gerek kültürel alışveriş gerekse de eğlence için, hem yazılı hem de görsel-işitsel medya önemli birer araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak ilk çağlara bakıldığında medyanın bu denli geniş bir kullanım amacının olmadığını söyleyebiliriz. Uygarlığın henüz gelişmediği zamanlarda sadece gazetelerin olduğu ve bu gazetelerin de daha çok günlük olaylara ve siyasi içeriklere sahip olduğu görülmektedir. İtalyada da durum pek farklı değildir. Antik Roma dönemi İtalyasına bakıldığında, M.Ö 59’dan MS 222’ye kadar ‘acta’ adı verilen, tarihte gazetelere ilk kez örnek teşkil eden el yazması eserleri görmekteyiz. Acta’ların senato kayıtlarını anlatan ‘Acta Senatus’ ve günlük haberleri anlatan ‘Acta Urbana’ olmak üzere iki türü bulunuyordu (Hibberd, 2008, s.18). Bu gazeteler sosyal sınıf fark etmeksizin herkesin ulaşabildiği kaynaklardı. Acta’lar aynı zamanda halkın siyasete dolaylı da olsa katılabilmesini mümkün kılıyordu.

Orta Çağ dönemine bakıldığında ise İtalya’da gazetenin hem daha yaygın hale geldiğini hem de içeriğinin daha da zenginleştiğini söyleyebilmek mümkündür. O dönemde Venedik önemli bir ticaret merkezi konumundaydı ve ‘gazette’ adı verilen el yazması eserlerde siyasi ve günlük haberlerin yanı sıra ticari faaliyetler ve gelişmelerle de ilgili haberlere rastlamak mümkündü (Hibberd, 2008, s.16). Gazette’ler haftalık olarak çıkarılıyor, halktan herkes bu eserlerden istifade edebiliyordu.

Fransız İhtilali ile Yakın Çağ’ın başlaması neticesinde İtalya’da sosyal-siyasi yapının değiştiği, politikaların ve ticaretin liberalleşmeye başladığı görülmektedir. Söz konusu bu

değişiklikler gazeteleri de etkilemiştir. Aydınlanma Çağının başlaması ile birlikte edebi eserler de gazetelerde kendilerine yer bulmaya başlamıştır. İhtilalin sağlamış olduğu özgürlük ortamı ile sansür gibi anti-demokratik uygulamaların da etkisinin azaldığı izlenmiştir. Bunun yanı sıra, Napolyon Bonapart döneminde Cisalpine Cumhuriyeti³, anayasa ile basın özgürlüğünü garanti altına almıştır, bu gelişme medyanın daha özgür ve çok sesli bir niteliğe sahip olmasına katkı sağlamıştır. Ne var ki, bu dönemde gazetelerin sayısında da oldukça önemli bir artış yaşanmıştır. Ancak Napolyon'un Fransız milliyetçiliğini baskılaması neticesinde Fransızca eserlerin çoğalmasi ile İtalyanca eserlerin sayısında bir gerileme yaşanmıştır (Hibberd, 2008, s.19).

1861 senesinde gerçekleşen önemli reform ile İtalya birleşerek ulus-devlet yapısı kazanmıştır (Duggan, 2008, s.236). Artık bu dönemde İtalya'da liberalizmin etkileri daha derinden görülmeye başlanmıştır. Mevcut hükümetler, ülkeyi modernleştirmek ve ulusal bir kimlik inşa etmek için basını bir araç olarak kullanmışlardır. Burada yaşanan en temel zorluk halkın büyük bir bölümünün kırsal bölgelerde yaşıyor oluşunun bir sonucu olarak eşit olmayan ekonomik şartlar ve bununla beraber okuma yazma oranının da hayli düşük olmasıdır. Bu nedenle bu dönemde çıkarılan ilk ulusal -daha siyasi içeriklere sahip- gazeteler daha çok elit kesime hitap ederken, yerel -siyasi içeriği nispeten daha az, genellikle günlük olayları içeren- gazeteler ise kırsal halka hitap ediyordu (Hibberd, 2008, s.26). Bu durumda İtalya'daki sosyal sınıf ayrımının, basını da etkilediğinden bahsetmek pekâlâ mümkündür. Şüphesiz, elit kesimin okumuş olduğu gazetelerin daha çok siyasetle ilişkili olması onların politika süreçlerinde daha aktif olmasını, hatta belki karar alma mekanizmalarında da söz sahibi olmalarına olanak tanırken, öte yandan kırsalda yaşayan halk ise bu mecralardan soyutlanmış olacaktır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak, sosyal sınıflar arasındaki ayrım daha belirginleşecek ve kamusal alana katılım da (kırsal kesim için) daha kısıtlı olacaktır.

İtalya'da liberalizmin büyük etkisinin I. Dünya Savaşı'na kadar sürdüğünü söylemek yanlış olmaz. Savaş sırasında ve sonrasında yaşanan büyük sosyal ve ekonomik krizler liberal politikaların zamanla azalmasına sebebiyet vermiş, söz konusu yıllarda basın daha çok elitlerin ve iktidardakilerin çıkarlarını korumaları ve sürdürmelerine hizmet ettiği gerekçesiyle halk tarafından eleştirilmiştir (Hibberd, 2008, s.29). Nihayet, Mussolini'nin iktidara gelmesiyle de liberal politikaların yerini faşist politikalar almıştır (Neville, 2014, s.57). Gazeteler de bu siyasi reformdan etkilenmiş; sansür ve otosansür gibi basın özgürlüğü ile uyuşmayan uygulamalar sıklıkla gündeme gelmiştir.

1920'li yıllara gelindiğinde İtalyan medyasında kitle iletişim aracı olarak artık sadece gazetenin olmadığını görmekteyiz. Guglielmo Marconi' in⁴ radyoyu icat etmesi ile 1924'de Union Radiofonica Italiana (URI) kurulmuş, böylelikle İtalya'da işitsel medya olarak radyo yayın hayatına başlamıştır. Takip eden yıllarda URI, EIAR'a⁵ dönüştürülerek hem telgraf ağı

³ Napolyon'un Kuzey İtalya'da kurmuş olduğu Fransız modeli bir cumhuriyet. Kaynak: Markham, F. (1966). *Napoleon and the awakening of Europe*. Collier-Macmillan.

<https://archive.org/details/napoleonawakenin00mark/page/n7/mode/2up> (02.01.2025)

⁴ İtalyan bilim insanı. Radyonun mucidi olarak bilinmektedir. Yapmış olduğu açık hava deneyleri sayesinde kablosuz telgrafi ve radyoyu geliştirmiştir. Kaynak: Google Arts & Culture. (n.d.). *Guglielmo Marconi*. <https://artsandculture.google.com/entity/guglielmo-marconi/m035pm?hl=tr> (02.01.2025)

⁵ Ente Italiano per le Audizioni Radiofoniche (EIAR, "Radyo Yayıncılığı için İtalyan Kuruluşu") ve hükümet tarafından yayınlanmasına izin verilen tek kuruluş. Kaynak: Ente Italiano per le Audizioni Radiofoniche. Wikipedia, The Free Encyclopedia.

https://en.wikipedia.org/wiki/Ente_Italiano_per_le_Audizioni_Radiofoniche (02.01.2025)

hem de radyo ağı bir çatı altında birleştirilmiştir. Tarihler 3 Ocak 1954'ü gösterdiğinde İtalya'da EIAR kapatılıp yerine Radiotelevisione Italiano (RAI) kurulmuştur. Böylelikle hem görsel hem işitsel bir kitle iletişim aracı olarak televizyon, İtalyan medyasında yer almaya başlamıştır (Hibberd, 2008, s.65). Yayın hayatına ilk başladığında RAI'de, daha çok eğlence ve eğitici tarzda içerikler yer almaktaydı ve siyah-beyaz formatta yayın yapılıyordu. Şimdilerde de RAI, yayın hayatına halen devam etmekte olan İtalyan kamu televizyonudur.

Zaman içerisinde değişen şartlar sayesinde, bilhassa internette ve teknolojiye meydana gelen gelişmeler doğrultusunda İtalyan medyası da paralel olarak gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Şimdilerde İtalyan medyasında birden fazla özel radyo ve televizyon kanalları, farklı format ve içeriğe sahip dergi ve gazeteler, yine oldukça çeşitli içeriğe sahip dijital kanallar ve sosyal medya platformları İtalyan medyasını şekillendirmektedir. Çalışmamızın bir sonraki başlığında İtalya'nın günümüz medyası hakkında bilgiler aktarılırken bahsi geçen kitle iletişim araçları daha detaylı açıklanacaktır.

3. Günümüz İtalyasında Medya

3.1. Kitle İletişim Araçları, Sosyal ve Dijital Medya

İtalya'nın günümüz medyasının özelliklerine ve yapısına bakıldığında oldukça çeşitli haberleşme ve iletişim araçlarının mevcut olduğu görülmektedir. Bunlar başlıca; basılı/yazılı medya (gazete, dergi vb.), işitsel medya (radyo), görsel-işitsel medya (televizyon, dijital- sosyal medya vb.) olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak sıralananlar içerisinde genel olarak televizyonun daha baskın olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Medya yapısı incelendiğinde televizyonun daha çok alan kapladığı görülmektedir.

Gazete-Dergi	Televizyon-Radyo	Dijital Medya	Sosyal Ağlar
Corriere Della Sera La Gazzetta dello sport La Nazione la Repubblica L'Avvenire Leggo L'Espresso	Radio 1, Radio 2, Radio Capital, Radio Incontro Radio Italia, Radio Radicale, Mediaset, MTV Italia RAI, RaiPlay, Rai 1, Rai 2, Rai 3 Disney Channel, Discovery Italia, Fox Crime/HD	Gazetelerin %85'i hem dijital hem basılı formatta içerik sunar. Bağımsız gazeteciler de dijital platformlarda aktiftirler.	Youtube Facebook X Instagram

Şekil1.: İtalya' da Medyanın Dağılımı. Kaynak: Paolo Mancini, Matteo Gerli Copyright © European Journalism Centre (EJC) 2017 - MediaLandscapes.org

İtalyan basılı medyasına baktığımızda gazetelerin ve dergilerin varlığından söz edebiliriz. Bu tür kitle iletişim araçlarının daha çok İtalyadaki elit kesime hitap ettiğini söyleyebiliriz. Bu sebeple gazete ve dergiler düşük tirajlıdır ve genellikle dış finansal destek alırlar. Corriere della Sera (merkez), La Repubblica (merkez sol), Il Giornale (merkez sağ) gibi gazeteler İtalyan basılı medyasında öne çıkmaktadır (Mancini ve Gerli, 2017, s.4). Görsel-işitsel medyada ise daha önce de

belirtildiği üzere en baskın tür televizyondur. En çok izlenme ve gelir seviyesine sahip kanalların başında RAI (kamu), Mediaset (Berlusconi Ailesi) ve Sky (Rubert Murdoch) gelmektedir. Radyo ise İtalya’da televizyondan sonra en çok yaygın olarak kullanılan kitle iletişim aracıdır. Başlıca RAI (kamu), RTL (özel) ve Radio DeeJay (özel) gibi radyo kanalları en çok dinlenme sayısına sahip kanallardır (Mancini ve Gerli, 2017, s.5). Son olarak *dijital medya ve sosyal ağlara* baktığımızda ise, gazetelerin %85’inin hem basılı hem de dijital formatta yayın yaptığını görmekteyiz. Bununla beraber İtalyadaki bağımsız gazeteciler de dijital platformlarda meslek hayatlarını sürdürmektedirler. Sosyal ağlarda ise vatandaşlar, gazeteciler, resmi, yarı-resmi ve özel kuruluşlar, gerek kendi kimlikleri ile gerekse de anonim olarak çeşitli uygulamalarda (Facebook, YouTube, Instagram, X gibi) yayın ve paylaşım yapmak suretiyle İtalyan medyasında yer almaktadırlar (Mancini ve Gerli, 2017, s.7).

3.2. Medyada Sendikalaşma (Organizasyonlar/Kuruluşlar)

İtalyan medyasında basın mensuplarının organize oldukları, bir araya gelerek haklarını savundukları, asgari çalışma kriterinin belirlendiği düzenleyici ve denetleyici mekanizmaların varlığından ve etkili olarak çalıştıklarından bahsedebiliriz. Tüm bunların yanı sıra demokratik açıdan çok sesliliğin, hesap verilebilirliğin ve denetlenebilirliğin mümkün olmasına katkı sağlayacak düzenlemeler de mevcuttur. Bunlardan başlıcaları; sendikalar, dernekler, haber ajansları, izleyici ölçme kuruluşları ve ilgili hukuki düzenlemeler olarak sıralanabilir.

İtalya’da basın mensupları gazeteciler, tüm politik görüşten meslektaşları bir araya toplayan kendi *sendikaları* Federazione Nazionale Stampa Italiana (İtalyan Ulusal Basın Federasyonu-FNSI)’ya üyedirler. Kamu yayıncısı RAI gazetecilerinin de Unione Sindacale Giornalisti RAI (RAI Gazeteciler Sendikası – USIGRAI) adı altında kendi sendikaları bulunmaktadır. Yine bu sendika da farklı siyasi görüşlerden katılımı teşvik etmektedir. Diğer bir taraftan, gazeteciler ve diğer basın mensupları FIEG (İtalyan Gazeteciler ve Yayıncılar Federasyonu) aracılığıyla temsil edilmektedir (Mancini ve Gerli, 2017, s.19). Bu kuruluşların her biri İtalyan kamusal alanında ve siyasi alanlarda güçlü bir rol oynamakta ve demokratik süreçlerde aktif olarak faaliyet göstermektedirler. Bununla birlikte sıklıkla karar alma süreçleri üzerinde de etkili olduklarını söylemek yerinde olacaktır.

Tüm İtalyan gazeteciler, *Ordine dei Giornalisti (Gazeteciler Odası)*’ ye üye olmak zorundadır ve üyelik için de meslek sınavını geçmek zorundadırlar. 1963 yılında yasayla getirilen bu şart, İtalyan medya yapısına hasır ve sadece birkaç ülkede benzer düzenlemeler mevcuttur. Esasen bu odanın görevi, gazetecilerin maruz kaldıkları olumsuz durumlarda gazetecilerin haklarını savunmak ve eşitsizliklerin ve yahut usulsüzlüklerin giderilmesini sağlamaktır. Ancak gazetecilerin siyasilerle kurmuş oldukları yakın ilişkiler dolayısıyla bu işlevi yerine getiremediği açıktır (Mancini ve Gerli, 2017, s.9). Gazeteciler Odası, İtalyan gazetecilerini; Professionisti (Profesyonel gazeteciler), Pubblicisti (Serbest gazeteciler), Praticanti (Stajyerler) olmak üzere üç ana kategoriye ayırmaktadır. Gazeteciler Odası’nın yanı sıra, spesifik uzmanlık alanlarına göre farklı mesleki kuruluşlar da bulunmaktadır. Örneğin, Associazione della Stampa Parlamentare (Parlamento Basın Derneği), meclisteki gündemi haber yapan siyasi gazeteci meslektaşları bir araya getirmektedir. Bu dernek, İtalyan Parlamentosunun her iki (sağ, sol) kanadındaki koltuklara erişimi düzenleyerek medya ile politika yapımcılar arasındaki ilişki üzerinde doğrudan bir etki oluşturmaktadır (Organigramma, Stampa Parlamentare, 2024).

İtalyadaki *haber ajanslarına* bakacak olursak; ana haber ajansı, ulusal gazetelerin sahip olduğu ve kamu fonlarıyla desteklenen bir kuruluş olan Agenzia Nazionale Stampa Associata (ANSA)’dır. Günümüzde ANSA, tarafsız haber duruşuyla tanınmakta ve milletlerarası arenada da en meşru İtalyan haber ajansı olarak bilinmektedir. Bunun yanında AdnKronos, AGA, AGI, Radiocor ve Askanews gibi farklı ajanslar da mevcut olup ve çeşitli içeriklerde haber sağlamaktadırlar (Mancini

ve Gerli, 2017, s.11). Bir ülke medyasında birden fazla haber ajansının bulunması o ülke demokrasisi açısından sevindirici bir durumdur. Çünkü haber ajanslarının fazlalığı yapılacak bir haber için tek kaynağa bağımlılık gibi olumsuz bir durumu ortadan kaldırmaktadır. Seçeneğin çok olması manipülasyon ve dezenformasyon gibi antidemokratik uygulamaların meydana gelmesini engelleyecektir. Aynı zamanda yanlış haber yapılmasının da önüne geçecektir.

Demokratik bir medya ekosisteminin mümkün kılınabilmesi için gerekli bazı araçlar ve kurumlar bulunmaktadır. Bunlardan önemi sıklıkla göz ardı edilen araçlardan biri de *izleyici ölçme kuruluşlarıdır*. İzleyici ölçme kuruluşlarının etkin ve etkili çalışması durumunda reklam gelirleri ve reytingler ile ayakta kalabilen kitle iletişim araçları hakkaniyetli gelir elde edebilme imkanı elde ederler. Adil gelir dağılımı da demokrasi için gereken minimum şartlardan biridir. İtalya’da televizyon izleyici ölçümlerinden sorumlu olan ana kuruluş, 1984 yılında faaliyete başlamış olan Auditel’dir. Auditel’in hissedarları içerisinde RAI, Mediaset (Berlusconi’nin medya şirketi) ve reklam harcamaları yapan şirketlerin toplandığı Utenti Pubblicità Associati (Reklam Kullanıcıları Derneği – UPA) bulunmaktadır. Auditel, 15.000 İtalyan ailesinin televizyon ekranına yerleştirilen bir cihaz (Meter) aracılığıyla izleyici sayısını ve tercihlerini ölçmektedir. Auditel verileri, genellikle güvenilirliği ve tarafsızlığı konusunda kamuoyunun sert eleştirilerine maruz kalmaktadır. İtalyan basılı medyası ise gerçek okur sayıları Audipress tarafından yürütülen altı aylık bir anketle belirlenmektedir. Audiweb ise, İtalyan internet kullanıcıların verilerini tespit edip reklam verenler ile paylaşmaktadır (Mancini ve Gerli, 2017, s.11).

3.3. İtalyan Medyasına Dair Hukuki Düzenlemeler ve Otoriteler

Hukuk; toplumsal hayatın kamusal ve özel alanını düzenleyen kurallar bütünüdür. Bu kuralların emredici, denetleyici, düzenleyici fonksiyonları olmakla birlikte yaptırım gücüne de sahiptirler. Demokratik ülkelerin anayasalarının temel prensibi hukukun üstünlüğüdür. Bu üstünlük herhangi bir kişi, kurum ya da benzeri bir yapıya devredilemez. Hukukun toplumsal hayatta etkin ve etkili bir şekilde tezahür edebilmesi için birtakım bilgi kaynakları vardır. Bunlar mevzuat, içtihat ve bilimsel çalışmalardır. Hukukun birincil kaynağı olan mevzuat; anayasa, kanun, tüzük, yönetmelik, uluslararası antlaşmalar ve diğer düzenleyici işlemlerden oluşmaktadır (Gözler, 2017, s.31).

İtalyan hukuk sistemi içerisinde de benzer düzenlemelerin varlığından bahsetmek mümkündür. Medya ve basını düzenleyen ilgili mevzuata göre; 249/1997 Sayılı Kanun, görsel-işitsel ve telekomünikasyon sistemini düzenlemektedir. Bu kanuna göre, yayın frekansları üç başlıca devlet kanalı (RAI1, RAI2, RAI3) ve sekiz özel kanal arasında bölüştürmüştür. 112/2004 Sayılı Kanun⁶ ise -Legge Gasparri kanunu olarak da bilinmektedir-, televizyon, basılı medya ve yeni medya için esas düzenleyici araç niteliğindedir. Bu yasa, geniş çaplı tartışmalara yol açmış ve kamuoyundan ciddi eleştirilere maruz kalmıştır. İtalya Cumhurbaşkanı Azeglio Ciampi, yasama sürecine müdahale ederek yasayı gözden geçirilmek üzere Temsilciler Meclisi ve Senato’ya geri göndermiştir. Bu müdahale Avrupa Komisyonunca, çoğulcu bir pazarın oluşumunu sınırladığı gerekçesiyle İtalya aleyhine bir ihlal (2005/2006 Sayılı Dava)⁷ soruşturması başlatmıştır. Yasanın getirdiği Entegre

⁶ Detaylı bilgi için bkz: Normattiva. (n.d.). Legge 3 maggio 2004, n. 112 - Gasparri Law details. Retrieved January 12, 2025, from <https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2004-05-05&atto.codiceRedazionale=004G0153&atto.articolo.numero=0&atto.articolo.sottoArticolo=1&atto.articolo.sottoArticolo1=0&qId=6d1a96de-447d-4fa6-b7df-a6a70dd87167&tabID=0.4874688841361843&title=lbl.dettaglioAtto>

⁷ Detaylı bilgi için bkz: Court of Justice of the European Union. (n.d.). Search form for case-law. <https://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=en>

İletişim Sistemi (SIC) kapsamında, basılı medya, televizyon, çevrimiçi gazeteler, radyo, sinema ve reklamcılık sektörlerindeki sermaye dağılımı yeniden düzenlenmiştir. Yasa uyarınca, mülkiyet yoğunlaşmasına ilişkin sınırlar çok sayıda varlık arasında dağıtılmıştır. Ve nihayetinde Berlusconi medya şirketinin mal varlığının korunmasıyla sonuçlanmıştır (Mancini ve Gerli, 2017, s.13).

249/1997 Sayılı Kanun ise, basılı medya, televizyon, radyo ve yeni medya dahil olmak üzere tüm iletişim sektörünü denetlemek için bağımsız bir otorite olan AGCOM'un⁸ kuruluşunu düzenlemektedir. AGCOM, parlamentonun her iki başkanı tarafından atanan bir başkan, parlamentonun seçtiği sekiz üyeli bir konsey ve iki komiteden oluşan kolektif bir organdır. İlk bakışta denetim mekanizmasının var olmasından hareketle demokratik açıdan olumlu bir durum olarak görünse de atama usulü benimsendiği için parlamentodaki dağılıma paralel bir oluşum meydana gelmektedir. Bu da soru işaretlerinin ve eleştirilerin ortaya çıkmasına sebebiyet vermektedir. Bir diğer düzenleyici organ ise, Commissione Parlamentare per l'Indirizzo e la Vigilanza (Radyo ve Televizyon Yayın Hizmetleri Üzerindeki Yönlendirme ve Kontrol için Parlamenter Komisyon)'dur. Bu kuruluş, RAI faaliyetleri için yönergeler yayınlamaktan ve denetim yapmaktan sorumludur. Commissione Parlamentare di Vigilanza, özellikle seçim kampanyaları sırasında oldukça önem teşkil etmektedir. Gazetecilerin bağımsız olabilmelerini sağlayacak olan kanunların çıkarılması hususunda doğrudan etkili olabilmektedir (Mancini ve Gerli, 2017, s.14).

4. İtalya'da Medya Özgürlüğü: Gerçek Bağımsızlık Mı, Gizli Bağımlılık Mı?

4.1. Medyanın Ele Geçirilmesi

Bir ülkede medyanın tarafsız ve özgür olup olmadığının anlaşılabilmesi için öncelikle o ülke medyasında bir sahiplik veya yoğunlaşma gibi sorunların olup olmadığına bakılmalıdır. Medyada sahiplik, demokratik toplumlar için görülmek istenilmeyen bir tablodur. Sahipliğin olduğu durumlarda fikir ve vicdan hürriyetinden, basın özgürlüğünden, çok seslilikten ve bunlar gibi diğer demokratik kriterlerin varlığından söz etmek zorlaşmaktadır. Aksine, sansür, otosansür, kısıtlama, engelleme, manipülasyon ve dezenformasyon gibi demokrasinin ruhu ile örtüşmeyen durumlar meydana gelmektedir. Bu durumların meydana gelmemesi için daha önce de belirtilen araçların, kurumların ve mekanizmaların etkin ve etkili bir şekilde çalışması gerekmektedir.

Medyada sahiplik ve yoğunlaşma gibi durumlar meydana geldiği takdirde, 'medyanın ele geçirilmesi' gündeme gelmektedir. Medyanın ele geçirilmesi, genellikle bir ülkedeki medya kuruluşlarının, yayın organlarının ve iletişim kanallarının, belirli bir kişi, grup veya kurum tarafından kontrol altına alınması anlamına gelir. Bu durumda, medya kuruluşları tarafsızlıklarını yitirerek, kontrol eden tarafın çıkarlarını destekleyecek şekilde yayın yapmaya başlamaktadır (Schiffrin, 2021, s.6). Medyanın bağımsızlığı hususunda en temel problemlerden olan 'ele geçirilme' mevzusu, bir çok demokratik olan ya da demokratik olmayan ülkelerin (Tayland, İtalya, Hindistan, Meksika, Türkiye gibi) gündemindedir. Medyanın ele geçirilmesi sorunu demokratik bir toplumun gerekliliklerin sağlanması konusunda ülkeleri geriye atmaktadır. Çünkü Medyanın ele geçirilmesi, medyanın "dördüncü güç" olarak görevini yerine getirme kapasitesini zayıflatmaktadır. Medyanın hesap sorucu, denetleyici rolünü artık yerine getirememesine sebebiyet vermektedir. Nihayetinde, kamuoyunun medya kuruluşlarına olan güveni azalır, çünkü okuyucular/dinleyiciler medya organlarının belirli çıkar grupları tarafından yönlendirildiği kanısına sahip olurlar. Öte yandan medyanın, hem

⁸ Ayrıca bkz: Autorità per le Garanzie nelle Comunicazioni (AGCOM). (n.d.). *Istituzione*. Retrieved January 2, 2025, from <https://www.agcom.it/istituzione>

hükümetlerin hem de şirketlerin suistimallerine karşı bir denetim mekanizması olma yeteneği sınırlanmaktadır (Schiffrin, 2017, s.1039).

Medya birden fazla yol ile ele geçirilebilir. Bunlardan başlıcaları; mülkiyet (sahiplik) ile, medya şirketlerini mali gerekçeleri, sansür/otosansür ile ve bilişsel olarak sıralanabilir (Stiglitz, 2017, s.9). Mülkiyet yani sahiplik sorunu, zengin bireyler veya şirketlerin medya kuruluşlarını satın alarak diledikleri doğrultuda (ton ve söylem) haber yapmaları ile sonuçlanabilmektedir. Medya piyasasını domine edecek bir medya imparatoru, dilediği haberi dilediği şekilde yapma ve dilediğini de yapmama iradesini pekala gösterebilir. Söz konusu ihtimalin demokrasinin ruhuna ne denli aykırı olduğunu söylemeye gerek bile yoktur. İkinci olarak; medyada sahiplik gibi bir sorun olmasa bile, medya kuruluşları reklam gelirleri, abone sayıları gibi kendilerine maddi kazançlar sağlayacak kaynakları kaybetme endişesi ile taraflı yayın yapma yoluna gidebilirler. Gerekçe ne olursa olsun bu eylemin ya da eylemsizliğin nihai sonucu da medyanın özgürlüğünü yitirmesi olacaktır. Diğer bir taraftan, hükümetler ya da medya şirketi sahipleri gazetecilerin haberlerine sansür uygulayabilir, veyahut gazetecilerin içerisinde bulundukları korku ortamı kendilerine otosansür uygulamalarına sebebiyet verebilmektedir. Son olarak, gazeteciler içerisinde bulundukları ortamdaki dışsallıklardan bilişsel olarak etkilenebilirler. Bunun sonucunda istemeden de olsa gazeteciler taraflı haber yapma yoluna gidebilirler (Stiglitz, 2017, s.15).

4.2. İtalyada Medyanın Ele Geçirilmesi

İtalya'da medyanın ele geçirilmesi, medyanın sahiplik yapısı, gazetecilik ve haber kuruluşları üzerindeki siyasi ilişkiler çerçevesinde gerçekleşen söylemler ile şekillenmektedir. İtalya'da medya yapısına bakıldığında, Berlusconi ailesi ve sık sık siyasi tarafgirlikle suçlanan devlete ait yayın kuruluşu RAI de dahil olmak üzere birkaç önemli kuruluşun dahil olduğu neredeyse monopol denilebilecek bir yapının varlığından söz edebiliriz. Bu yoğunlaşma, farklı bakış açılarını ve bağımsız haberciliği sınırlandırarak basın özgürlüğü ve demokratik hesap verebilirlik konusunda soru işaretleri yaratmaktadır. Bağımsız ve bölgesel yayın organları mevcut olsa da, bunların erişimi genellikle ana akım holdinglerin gölgesinde kalmaktadır.

İtalyan medya yapısına bakıldığında işleyiş, ilgili düzenlemeler ve gelişmelerin siyasetçiler ile çok yakından ilişkili olduğu ve paralellik gösterdiği aşikârdır. Aynı zamanda hükümetin medyanın çok sesliliğine gölge düşürmek adına vermiş olduğu kararlar ve yaptığı baskılar da ülkedeki demokrasiyi tehdit etmektedir. Bu bağlamda İtalyada medyanın ele geçirilmesi incelenirken Berlusconi'nin sahip olduğu Mediaset medya şirketi ve hükümet ile olan ilişkilerini incelemekten geçmek doğru olmayacaktır.

Silvio Berlusconi⁹, yaşamış olduğu süre zarfında İtalya'nın medya sektöründe, Mediaset aracılığıyla büyük bir hakimiyet kurarak üç ana özel televizyon kanalı olan Canale 5, Italia 1 ve Rete 4 üzerinden, ülkenin en büyük reklam gelirlerine ve izleyici kitlesine sahip olmuş, elde ettiği bu gücü siyasi arenada da değerlendirmiştir (Baldini ve Ventura, 2024, s.123). Bu durum, ülkede medya tekelleşmesine yol açarak medyanın bağımsızlığını sekteye uğratmıştır. Berlusconi'nin aynı anda hem medya patronu ve hem başbakan olması, çıkar çatışmalarını beraberinde getirerek eleştirilerin odağı haline gelmiştir. Berlusconi, kendi çıkarlarını koruyan yasaların geçirilmesinde etkili olarak, ülkede hukukun üstünlüğü ve yasama özgürlüğü gibi ilkelerin de sorgulanmasına sebebiyet vermiştir.

⁹ Silvio Berlusconi, Silvio Berlusconi, İtalya eski başbakanı, siyasetçi. Kendisi ayrıca bir İtalyan medya imparatorluğunun (Mediaset) kurucusu ve sahibidir. Kaynak: *Silvio Berlusconi*. Vikipedi. https://tr.wikipedia.org/wiki/Silvio_Berlusconi (03.01.2025)

Örneğin, medya mülkiyetine sınır getirmek amacıyla çıkarılan Gasparri Yasası, Berlusconi'nin kontrolünü sınırlamak yerine onu güçlendirmiştir (Baldini ve Ventura, 2024, s.126) . Berlusconi'nin medya üzerindeki etkisi, İtalya'da demokratik normların ve medya bağımsızlığının sorgulanmasına yol açmıştır. Ne var ki, bu sebeple Freedom House, İtalya'yı "kısmen özgür" bir medya ortamına sahip olarak derecelendirmiştir (Freedom House, 2024). Nihayet, Berlusconi, vefatından önce medya şirketini oğluna devretmiştir. Mediaset hâlen Berlusconi ailesinin yönetiminde faaliyet göstermekle birlikte, şirketin hükümetle olan yakın ilişkileri ile ilgili eleştiriler günümüzde de süregelmektedir (Anadolu Ajansı, 2023).

Günümüz İtalyan Hükümeti ve Başbakanı Meloni de medyanın bağımsızlığı ile ilgili meselelerde yoğun eleştiri yağmuruna tutulmaktadır. Bağımsız olması gereken kamu yayıncısı RAI televizyon ve radyosunun Meloni hükümeti tarafından sıklıkla siyasi baskılara ve kısıtlamalara maruz kaldığı kamuoyunun gündemini sıklıkla meşgul etmektedir (International Press Institute, 2023). RAI televizyonunun yönetici kademelerindekileri şahısların siyaset ile içli dışlı ilişkisi de yine halkta, RAI'nin tarafsız yayın ilkelerine uyup uymadıkları hususunda soru işaretleri oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Guardian, 2023).

İtalyada medyanın ele geçirilmesinin bu denli yoğun oluşu; ülke demokrasisini kötüye götürmesi ve bu tablonun Avrupa Birliği'nin temel kuruluş prensipleri ile de örtüşmemesi sebebiyle AB tarafından finanse edilen 'Media Freedom Rapid Response' İtalya için bir ülke raporu¹⁰ hazırlamıştır. Söz konusu rapor, ülke medyasının mevcut durumu (hatalar, eksiklikler) ve belli başlı öneriler içermektedir. Rapora göre; İtalya Başbakanı Giorgia Meloni'nin Ekim 2022'de göreve başlamasından bu yana, kamu yayıncısı Rai üzerindeki siyasi müdahaleler yoğunlaşmıştır. Rai'nin yeni CEO'su Roberto Sergio'nun atanması ve yönetim değişiklikleri, editoryal bağımsızlık üzerinde ciddi tehditler oluşturmaktadır. Meloni hükümeti, 2023'te eski CEO Carlo Fuortes'in istifasını sağlamak suretiyle demokrasinin ruhuna aykırı eylemlerde bulunmuştur. Rai'de otosansür, gazetecilere baskı ve haber önceliklerinin manipüle edilmesi gibi sorunlar, hem sendika hem de gazeteciler tarafından şiddetle eleştirilmektedir.

RAI'nin yönetim mekanizmaları, Gasparri ve Renzi yasaları nedeniyle siyasi etkiden büyük ölçüde etkilenmektedir. Yönetim kurulu üyelerinin atamaları çoğunlukla hükümet ve meclis tarafından yapıldığı için, medyanın siyasi açıdan bağımsızlığı zayıflamaktadır. Bunun yanı sıra Renzi reformuyla CEO, hükümet tarafından atanır hale gelmiş ve harcama yetkileri artırılmıştır. Rai'nin finansmanı, lisans ücretleri ve reklam gelirlerine dayanmakta olup, yeni bütçe yasasıyla bu fonların bir kısmı genel vergiye aktarılmaya başlanmıştır. Bu durum, hükümetin RAI'nin mali özerkliğini tehlikeye atacak şekilde fonları artırma veya azaltma yetkisini genişletmektedir (Media Rapid Response, 2024, s.9)

Avrupa Medya Özgürlüğü Yasası (EMFA), kamu medyasının siyasi etkiden bağımsız olmasını şart koşsa da, RAI'nin mevcut düzenlemeleri bu standartları karşılamamaktadır. Yönetim kurulu seçimlerinde şeffaf prosedürler uygulanmamakta ve ilgili ulusal otorite henüz belirlenmemiştir. Bu eksiklikler, Rai'nin hem yönetsel hem de mali bağımsızlığını daha da zayıflatmaktadır (Media Rapid Response, 2024, s.20).

Rapordan da anlaşılacağı üzere; İtalyan medyasındaki güncel durum, medyadaki yoğunlaşmanın ne denli yoğun olduğunu ve siyasetin medyaya doğrudan demokratik olmayan yollarla müdahale ederek, hem yönetimini hem de finansmanını keyfi yöntemlerle belirlediği gerçeğini gün yüzüne

¹⁰ Bahsi geçen rapor: Silencing the Fourth Estate: Italy's democratic drift, 2024, Media Freedom Rapid Response. <https://mfr.eu> (06.01.2025)

çıkarmaktadır. Siyasetin, medyanın ve zengin şirketlerin bu kadar yakın ilişki içerisinde oluşu ülkedeki basın özgürlüğüne ve tarafsızlığına gölge düşürmektedir.

5. İtalya ve Türkiye Karşılaştırılması

Yukarıda da belirttiğimiz bilgilerden hareketle, İtalya'da Silvio Berlusconi ve sonrasında Meloni, medya gücünü; kendi politik çıkarlarını pekiştirmek için kullanarak medya bağımsızlığını gölgeye düşürmüşlerdir. Medya sahipliğini kontrol etmiş, rakiplerine karşı yargı ve düzenleyici kurumları kullanarak avantaj sağlamışlardır. Kamu yayın kuruluşu RAI, hükümetin politikalarını desteklemek için bir propaganda aracı olarak kullanmıştır. Türkiye'de de iktidar, medya kuruluşlarına yönelik siyasi ve ekonomik baskılarla medyada çoğulculuğu kısıtlama yoluna gitmiştir (İnceoğlu, Sözeri, & Erbaysal Filibeli, 2021, s.22) Kamu yayıncısı, TRT ve Anadolu Ajansı, iktidarın görüşlerini yaymak için etkin şekilde kullanılmıştır.

Sansür ve otosansür, her iki ülkede de gazeteciler üzerinde baskı oluşturarak medya özgürlüğüne zarar vermiştir. Ayrıca, alternatif medya organları ve dijital platformlar üzerinde uygulanan baskılar, muhalif seslerin duyulmasını engellemiş ve medya çeşitliliğini azaltmıştır. Hem İtalya'da hem de Türkiye'de medya, siyasi iktidarın çıkarlarına hizmet eden bir araç olarak işlev görmeye başlamış ve bağımsızlıkları büyük ölçüde zedelenmiştir.

6. Sonuç

İtalya'da medyanın ele geçirilmesi, ülkedeki demokrasiye ve tarafsız basına önemli ölçüde zararlar vermektedir. Medyanın sahipliği ve yoğunlaşması, özellikle Silvio Berlusconi'nin Mediaset aracılığıyla kurduğu medya imparatorluğu ile belirginleşmiş, halen mevcut hükümet ile olan yakın ikili ilişkilerin sürmesi suretiyle de pekişerek devam etmektedir. Berlusconi'nin hem medya patronu hem de başbakan olarak görev yapması, çıkar çatışmalarını daha da kuvvetlendirmiş ve netice olarak da medyanın bağımsızlığını zayıflatmıştır. Bugün de, özellikle Giorgia Meloni'nin hükümetinin RAI üzerinde uygulamış olduğu siyasi baskılar ve atamalar, medyanın tarafsızlığını tehdit etmektedir. Rai'nin yönetim ve finansman süreçlerinin hükümetin elinde bulunması, medya üzerinde siyasi etkiyi artırmış ve bağımsızlık ilkelerini ihlal etmiştir.

İtalya'da medya özgürlüğüne ilişkin yapılan değerlendirme de bize İtalya'nın, demokrasi ve basın özgürlüğü konusunda sınıfta kaldığının reçetesini oluşturmuştur. Basına yapılacak olan doğrudan ya da dolaylı her türlü müdahale ne basın özgürlüğü ile ne de demokrasi ile uyusmamaktadır. Doğru işleyen bir demokrasinin varlığından söz edebilmek için ülkelerin denetleyici, düzenleyici, yasa koyucu, yaptırım uygulayıcı tüm mekanizmalarının; çalışma prensipleri, hak ve sorumlulukları anayasa ile belirlenip ve yine anayasa ile güvence altına alınmalıdır. Bununla birlikte tüm bu yetkiler hiçbir kişi ve kuruma devredilemeyecek şekilde düzenlenmelidir.

Demokrasiler için oldukça önem arz eden erkler/kuvvetler ayrılığı ilkesinin mümkün mertebe hayata geçirilmesinin sağlanması da medyanın bağımsızlığı açısından kritiktir. Yasama, yürütme, yargı ve nihayet dördüncü unsur olarak medyanın birbirlerinden bağımsız olarak çalışmaları antidemokratik uygulamaların meydana gelmesini engelleyecektir.

KAYNAKÇA:

Anadolu Agency. (2023, May 16). *Berlusconi leaves control of media empire to his eldest kids*. Erişim Tarihi: (25.12.2024) <https://www.aa.com.tr/en/europe/berlusconi-leaves-control-of-media-empire-to-his-eldest-kids/2938717>

Baldini, G., & Ventura, S. (2024). *The many political legacies of Silvio Berlusconi*. Routledge.

Barnehl, H.-M., & Schumacher, G. (2024). Media capture, captured: A new computational methodology to measure deteriorating media freedom. *Democratization*, 31(7), 1536–1563.

BBC News. (2012, March 13). *Silvio Berlusconi: A controversial leader*. Erişim Tarihi: (25.12.2024) <https://www.bbc.com/news/world-europe-17433146>

Council of Europe. (2023, October 19). *FOM Alert: Italy's media freedom under threat*. FOM. <https://fom.coe.int/en/alerte/detail/107639298>

Costituzione Italiana. Governo Italiano. Erişim Tarihi: (16.01.2025), from <https://www.governo.it/it/costituzione-italiana/2836>

Duggan, C. (2008). *The force of destiny: A history of Italy since 1796*. Penguin Books.

Enikolopov, R., & Petrova, M. (2015). Media capture: Empirical evidence. In S. P. Anderson, J.

Waldfoegel, & D. Strömberg (Eds.), *Handbook of media economics* (Vol. 1, pp. 687–700). Elsevier.

Ferrara, F., & Gualmini, E. (2004). *Restructuring the welfare state: Reforming the health and pension systems in Italy*.

Freedom House. (2024). *Italy: Freedom in the World 2024*. Freedom House. Erişim Tarihi: (16.01.2025), from <https://freedomhouse.org/country/italy/freedom-world/2024>

Gözler, K. (2017). *Hukuka Giriş*. Ekin Kitabevi, Bursa.

Hibberd, M. (2008). *The media in Italy: Press, cinema and broadcasting from unification to digital*. Open University Press.

International Monetary Fund. (2024). *World Economic Outlook database: October 2024 edition*. Retrieved from <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2024/October/weo-report>

International Press Institute. (2023, April 18). *Italy: Public broadcaster RAI comes under serious political pressure*. <https://ipi.media/italy-public-broadcaster-rai-comes-under-serious-political-pressure/>

İnceoğlu, Y., Sözeri, C., & Erbayşal Filibeli, T. (2021). *Monitoring Media Pluralism in The Digital Era Turkey*. San Domenico di Fiesole (FI): European University Institute.

Mancini, P., & Gerli, M. (2017). *Italy - Media landscape*. Media Landscapes. European Journalism Centre. Retrieved from <https://medialandscapes.org>

Media Freedom Rapid Response, (2024), *Silencing the fourth estate: Italy's democratic drift*. Retrieved from <https://www.mfrr.eu/who-is-afraid-of-journalists-the-mfrr-italy-mission-report/>

Media Landscapes. (n.d.). *Television in Italy*. Media Landscapes. Erişim Tarihi: (25.12.2024) <https://medialandscapes.org/country/italy/media/television>

Media Ownership. (2023, December 3). *Findings: Media ownership in Italy*. Media Ownership. Erişim Tarihi: (25.12.2024) <https://media-ownership.eu/findings/countries/italy/>

Neville, P. (2014). *Mussolini*. Routledge. Retrieved from <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9781315750736/mussolini-peter-neville>

Newell, J. L. (2010). *The politics of Italy: Governance in a normal country*. Public Media Alliance.

Parlamento Italiano. (n.d.). *Organigramma*. Camera dei deputati. Erişim Tarihi: (16.01.2025), <https://www.stampaparlamentare.it/organigramma/>

RAI journalists strike, public broadcaster accused of far-right bias ahead of elections. <https://www.publicmediaalliance.org/rai-journalists-strike-public-broadcaster-accused-of-far-right-bias-ahead-of-elections/>

Ragnedda, M. (2014). Censorship and media ownership in Italy in the era of Berlusconi. *Tripodos*, 34, 37–49.

RC Media Freedom. (2023, November 12). *Italy: International media freedom groups raise alarm about RAI's independence*. <https://rcmediafreedom.eu/News/Italy-International-Media-freedom-groups-raise-alarm-about-RAI-s-independence>

Richeri, G., Prario, B., Noam, E., & Mutter, P. (2016). Media ownership and concentration in Italy.

In E. Noam (Ed.), *Who owns the world's media? Media concentration and ownership around the world* (pp. 183–205). Oxford University Press.

Schiffrin, A. (Ed.). (2021). *Media capture: How money, digital platforms, and governments control the news*. Columbia University Press.

Schiffrin, A. (2017). Introduction to special issue on media capture. *Journalism*, 19(8), 1033–1042.
Şimşek, S. (n.d.). *Medya-siyaset-iktidar üçgeninde medya gerçeği*. DergiPark. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/177859>

Stiglitz, J. E. (2017). Toward a taxonomy of media capture. In A. Schiffrin (Ed.), *In the service of power: Media capture and the threat to democracy* (pp. 9–18). Center for International Media Assistance.

The Conversation. (2023, June 7). *Silvio Berlusconi: The property developer who became a media tycoon and Italy's most flamboyant prime minister*. Erişim Tarihi: (28.12.2024) <https://theconversation.com/silvio-berlusconi-the-property-developer-who-became-a-media-tycoon-and-italys-most-flamboyant-prime-minister-203601>

The Guardian. (2023, May 23). *Italy government accused of turning public broadcaster RAI into propaganda machine*. Erişim Tarihi: (28.12.2024)
<https://www.theguardian.com/world/2023/may/23/italy-government-giorgia-meloni-state-broadcaster-rai>

Vikipedi. Erişim Tarihi: (02.01.2025). *Ente Italiano per le Audizioni Radiofoniche*. Wikipedia.
Retrieved from https://en.wikipedia.org/wiki/Ente_Italiano_per_le_Audizioni_Radiofoniche

Vikipedi. Erişim Tarihi: (03.01.2025). *Silvio Berlusconi*. Retrieved from
https://tr.wikipedia.org/wiki/Silvio_Berlusconi